

Is Estonia attractive from the point of view of tourism geography?

Je nebo není Estonsko zajímavé z pohledu geografie cestovního ruchu?

Ivan FARSKÝ

katedra geografie, Přírodovědecká fakulta UJEP, ivan.farsky@ujep.cz

Abstract

This contribution presents Estonia in regards of natural, cultural-historic and implementation potential. At first we mention important tourism attractions and then we continue by analyzing the numbers of accommodation capacity and their occupancy. These data show that Estonia disposes of useful tourism potential, which could be economically profitable.

Keywords: tourism geography, accomodation capacity, Estonia, number of visitors

Klíčová slova cestovní ruch, ubytovací zařízení, počet návštěvníků

V mnoha jižněji položených zemích než Estonsko si někteří obyvatelé myslí, že tato země je kdesi na severu, málem až u polárního kruhu, kde žijí polární medvědi nebo sněžní muži. Je to však země sice severně položená, avšak s podmínkami, které umožňují krásně vyvinutá čtyři roční období, činičí z této země místo atraktivní přírodní podívané. K tomu přistupuje bohatá historie vyjádřená ve stavbách i lidských osudech.

Podzim, to je hlavně období barev, které jsou ještě víc zvýrazněny s příchodem prvních mrazíků. Zima je dobou přírodního spánku, avšak bohaté nabídky sportovního a kulturního života. Jaro je velkolepé přírodní probuzení a nadechnutí k bujarému slunečnému létu.

Estonsko je samostatnou republikou (druhou v pořadí) od roku 1991. Za uplynulých, téměř 20 let, se podstatně změnilo. Významnou úlohu hrál i cestovní ruch, který se pozvolna rozbíhal již od poloviny devadesátých let minulého století. Tato součást estonského života a ekonomiky se potýkala s nedostatky, které plynuly z dřívějšího chápání této ekonomické a společenské kategorie. S výjimkou oblasti Tallinu nebyla vytvořena infrastruktura a projevoval se i fakt, že Estonsko leželo na hranicích tehdejšího Svazu. Významný byl jen podíl akcí Inturistu a Sputniku spolu s Všesvazovými odbory, soukromý sektor neexistoval.

Co může tato země nabídnout? Jednak to je jedinečná příroda. Trochu připomíná některé části naší země. Terén je převážně rovinatý, jen oblast formovaná posledním ledovcem je členitější. Nachází se zde i nejvyšší „hora“ Pobaltí Suur Munamägi, 318 metrů vysoká. V Estonsku nejsou díky ostatním přírodním podmínkám velké a vodnaté řeky. Ty malé však jsou vhodné, spolu s četnými jezery, k využití pro vodácké disciplíny. Nejvýznamnější je oblast při Pärnu laht (součást Rižského zálivu) města Pärnu, zvaného příznačně letní hlavní město Estonska. Ostatní další mořské pobřeží vřelosti tohoto místa nedosahuje a má jen lokální význam. V poslední době se

intenzivně buduje vybavení prostoru kolem jezera Peipsi (Čudského). Vedle nižších druhů ochrany přírody je v Estonsku pět Národních parků. Asi nejznámějším a nejnavštěvovanějším je Lahemaa při pobřeží Finského zálivu. Byl také prvním NP ještě v době Sovětského svazu. Dalšími jsou Karula, Soomaa, Vilsandi, nejmladší Matsalu. Jejich návštěva přináší nezapomenutelné zážitky z pozorování a fotografování.

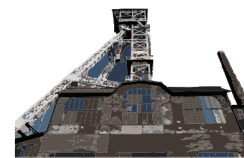
Vedle přírodních předpokladů disponuje Estonsko i kulturně společenským potenciálem. Například Tallinn – je centrem prvořadě velikosti. Představuje jedinečný soubor architektury starého města i moderních novostaveb posledního desetiletí. V nedalekém okolí i přírodní atraktivitu, např. Národní park Lahemaa. Tallinn leží ve výhodné poloze na jižním břehu Finského zálivu, zaujímá rozlohu 159km², hranice 105 km z toho pobřeží 46 km. Výhodnost polohy se projevovala od doby založení města Dány po celou historii jak ve směru do Finska, tak hlavně směrem východním do Ruska. Klimaticky se projevuje poměrně chladná zima a jaro s menším úhrnem srážek, mírně teplé léto, dlouhý a vlhký podzim. Vyskytují se i výkyvy, např. v létě teploty přesahující 30 °C nebo vpády velmi chladného vzduchu od východu. Průměrná teplota července 16,7, února -4 °C.

Obyvatel je přes 400 tisíc. Z toho 52,3% Estonci, 38,5 Rusové, 3,9 Ukrajinci a ostatní 5,3%. Vedle oficiální estonštiny zde mluví rusky, anglicky a finsky. Luteránů je 30%, ruských ortodoxních 28, katolíků 3% a zbytek jsou bez vyznání.

Hlavním lákadlem Tallinnu (v překladu dánské město) je staré město, které se pyšní, díky své jedinečné středověké zachovalosti, zápisem v seznamu kulturního a přírodního dědictví UNESCO (druhým zápisem jsou body Struveho geodetického oblouku). Cennosti jako kostel sv. Olafa, zachovalé středověké hradby, vrch Tumpea s dómem a další, jsou celkem dobře známy.

XXII SJEZD ČESKÉ GEOGRAFICKÉ SPOLEČNOSTI OSTRAVA 2010

Nově zaujmou moderní výškové stavby vybudované v letech 2005-10. Na předměstích jsou opravené staré domky s dřevěnými fasádami podle severského vzoru. Velmi rychle mizí sovětská cihlová architektura a v centru města se již nedá prakticky najít. Ze všech tří pobaltských hlavních měst byl Tallinn nejméně zasažen stavbami sovětského typu. Zcela posledním hitem Tallinnu je nedávno otevřené moderní centrum, naproti starému městu, Rotermannova čtvrť. Soubor nejmodernějších staveb obchodů, ubytovacích zařízení, kanceláří i obytných budov. Přes hlavní ulici na druhou stranu je moderní trajektový přístav, jehož dříve nevzhledné staré ruiny nahradily moderní nákupní centra, využívaná hlavně návštěvníky z Finska.

Z kulturních podniků lze připomenout Slavnosti písní na pěveckém stadionu (na pódiu je i 35 tisíc zpěváků), zimní středověké trhy na hlavním náměstí, letní kulturní vystoupení tamtéž. Řada muzeí, divadel a koncertních síní nezahálí a hostí přední domácí i světové umělce.

Tallinn bude v roce 2011 také jedním z Evropské kultury (Praha byla 2000). K této příležitosti se připravuje velké množství kulturních akcí. Vychází se z faktu, že Tallinn byl v minulosti významnou křižovatkou mezi východem a západem Evropy. Zahájení se plánuje velkolepou slavností na přelomu roku 2010 a 2011.

V nedalekém okolí je jednak věhlasný skanzen Rocca al Mare, situovaný u Finského zálivu a překrásná příroda Národního parku Lahemaa spolu se zámky, rybářskými chatrčemi, hlubokými lesy, kamenitým pobřežím, vodopády na glintu.

V jednodenním dosahu jsou pak i centra jako Paldiski – někdejší pevnost vybudovaná Petrem I. s Pakryjskými ostrovy a hlavně překrásnou neporušenou přírodou díky uzavřenosti prostoru v době sovětské. Nezapomenutelný je pohled na téměř 30 m vysoké glinty (klify) s barev

nými vrstvami vápenců, které se tu ukládaly v prvohorách.

Své někdejší slávy se dožívají i ostrovy Saaremaa a Hiiuma, mající zvláštní historii. Po dlouhou dobu byly zcela uzavřeny a i obyvatelé země sem potřebovali povolení ke vstupu. Příčinou byla sovětská raketová základna a radarová stanice na Saaremaa. Díky pouhému „soužití“ bez výrazné spolupráce se říká, že ostrov je estonštější než samo Estonsko a je jeho předsovětským obrazem. Poněkud se tu zastavil čas. Poslední doba však znamená velký rozvoj infrastruktury pro cestovní ruch. Už před válkou to bylo vyhlášené letoviště. Hlavním městem je tu Kuressaare (dříve Arensburg) a nejznámějším místem v něm je biskupský hrad. Dalšími lákadly jsou větrné mlýny v Angla nebo meteorické jezírko v Kaali či glintové severní pobřeží.

Z dalších neopomenutelných míst lze zmínit Pärnu. Dnes významné lázeňské a kulturní středisko na jihu země. Lázně jsou tu datovány již v první polovině 19. stol. V době obrození také středisko proticarského odporu.

Tartu je druhým nejvýznamnějším místem po Tallinu. Je vnímáno jako největší estonské centrum vzdělanosti a kultury, sídlí zde nejstarší univerzita (1632 Gustav II. Adolf) a žil zde astronom Struve (oblouk v seznamu UNESCO). Město zaznamenalo po vzniku samostatného Estonska nebývalý rozvoj. Nedaleko je i světoznámé zimní středisko Otepää.

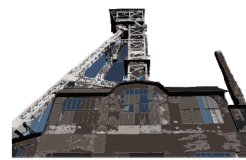
Bylo by možné jmenovat další menší střediska, Haapsalu, Rakvere, Viljandi. Všude by se našlo mnoho zajímavého nejenom pro Estonce, nýbrž i pro návštěvníka z ciziny.

Estonsko vkládá do rozvoje svého cestovního ruchu nemalé prostředky, je to znát i z následujících statistických údajů, převzatých z www.stat.ee.

Tabulka ubytovacích kapacit				
	Počet zařízení	Počet pokojů	Počet lůžek	Průměrný počet lůžek v pokoji
1992				
Celá země	67	3 018	6 189	2.05
Severní Estonsko
..Tallinn	14	1 650	3 128	1.90
Centrální Estonsko
Severovýchodní Estonsko	..	106
Západní Estonsko	22	561	1 469	2.62
Jižní Estonsko	11	440	810	1.84

XXII SJEZD ČESKÉ GEOGRAFICKÉ SPOLEČNOSTI OSTRAVA 2010

Tabulka ubytovacích kapacit

	Počet zařízení	Počet pokojů	Počet lůžek	Průměrný počet lůžek v pokoji
1995				
Celá země	160	5 182	10 576	2.04
Severní Estonsko	44	2 740	5 134	1.87
..Tallinn	36	2 492	4 622	1.86
Centrální Estonsko	16	238	551	2.32
Severovýchodní Estonsko	7	251	530	2.11
Západní Estonsko	51	998	2 278	2.28
Jižní Estonsko	42	955	2 083	2.18

Tabulka ubytovacích kapacit

	Počet zařízení	Počet pokojů	Počet lůžek	Průměrný počet lůžek v pokoji
2000				
Celá země	350	7 599	16 292	2.14
Severní Estonsko	57	3 366	6 383	1.90
..Tallinn	46	3 192	5 985	1.88
Centrální Estonsko	33	466	1 129	2.42
Severovýchodní Estonsko	16	297	594	2.00
Západní Estonsko	140	2 061	4 823	2.34
Jižní Estonsko	104	1 409	3 363	2.39

Tabulka ubytovacích kapacit

	Počet zařízení	Počet pokojů	Počet lůžek	Průměrný počet lůžek v pokoji
2009				
Celá země	1 091	21 117	49 471	2.34
Severní Estonsko	197	8 507	18 101	2.13
..Tallinn	126	7 285	15 114	2.07
Centrální Estonsko	98	1 194	3 151	2.64
Severovýchodní Estonsko	65	1 512	3 594	2.38
Západní Estonsko	394	6 004	14 738	2.45
Jižní Estonsko	337	3 900	9 887	2.54

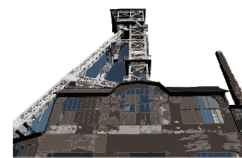
Severním Estonskem se rozumí: Harju county (v tom Tallinn); Centrální Estonsko: Järva, Lääne-Viru, Rapla counties; Severovýchodní Estonsko: Ida-Viru county; Západní Estonsko: Hiiu, Lääne, Pärnu, Saare counties; Jižní Estonsko: Jõgeva, Põlva, Tartu, Valga, Viljandi, Võru counties. Od roku 2002 data obsahují i údaje o počtech v lázeňských zařízeních se stravovacími službami.

Ubytování v roce

	Celkově ubytovaní v tisících	Ubytování cizinci	%ubytovaných cizinců	Počet nocí	Průměrná délka pobytu (nocí)
1992					
Celá země	310	189	61	707	2.28
Severní Estonsko
..Tallinn	215	155	72	517	2.41
Centrální Estonsko
Severovýchodní Estonsko
Západní Estonsko	40	14	34	78	1.95
Jižní Estonsko	33	14	43	76	2.

XXII SJEZD ČESKÉ GEOGRAFICKÉ SPOLEČNOSTI OSTRAVA 2010

Ubytování v roce

	Celkově ubytování v tisících	Ubytování cizinci	%ubytovaných cizinců	Počet nocí	Průměrná délka pobytu (nocí)
1995					
Celá země	522	331	63	933	1.79
Severní Estonsko	302	239	79	547	1.81
..Tallinn	276	229	83	509	1.84
Centrální Estonsko	10	3	29	20	1.96
Severovýchodní Estonsko	13	3	20	20	1.56
Západní Estonsko	110	48	44	181	1.65
Jižní Estonsko	87	38	44	165	1.90

Ubytování v roce

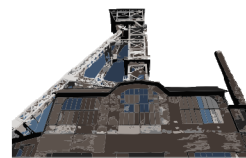
	Celkově ubytování v tisících	Ubytování cizinci	%ubytovaných cizinců	Počet nocí	Průměrná délka pobytu (nocí)
2000					
Celá země	1 118	825	74	1 712	1.53
Severní Estonsko	722	639	88	1 026	1.42
..Tallinn	708	637	90	1 007	1.42
Centrální Estonsko	42	12	28	72	1.73
Severovýchodní Estonsko	16	3	22	32	2.05
Západní Estonsko	203	116	57	348	1.71
Jižní Estonsko	135	55	41	234	1.73

Ubytování v roce

	Celkově ubytování v tisících	Ubytování cizinci	%ubytovaných cizinců	Počet nocí	Průměrná délka pobytu (nocí)
2005					
Celá země	2 073	1 453	70	4 111	1.98
Severní Estonsko	1 200	1 063	89	2 110	1.76
..Tallinn	1 131	1 030	91	1 939	1.71
Centrální Estonsko	67	16	24	123	1.85
Severovýchodní Estonsko	74	20	28	189	2.56
Západní Estonsko	441	251	57	1 150	2.61
Jižní Estonsko	291	103	35	539	1.85

Ubytování v roce

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
2007												
Celé Estonsko												
Ubytovacích zařízení v provozu	656	642	658	673	779	894	914	910	760	690	653	649
Počet pokojů	14 589	14 647	14 955	15 429	16 367	17 828	18 068	18 212	16 527	15 940	15 463	15 612

Počet lůžek	31 320	31 300	31 965	32 948	35 427	39 883	40 427	40 797	35 852	34 111	32 862	33 188
Obsazenost pokojů v %	32	37	38	45	45	49	58	54	44	41	38	36
Obsazenost lůžek v %	25	30	30	36	35	42	54	48	35	33	31	30
Průměrná cena pokoje v EEK	442	431	442	494	543	502	455	465	542	487	480	471

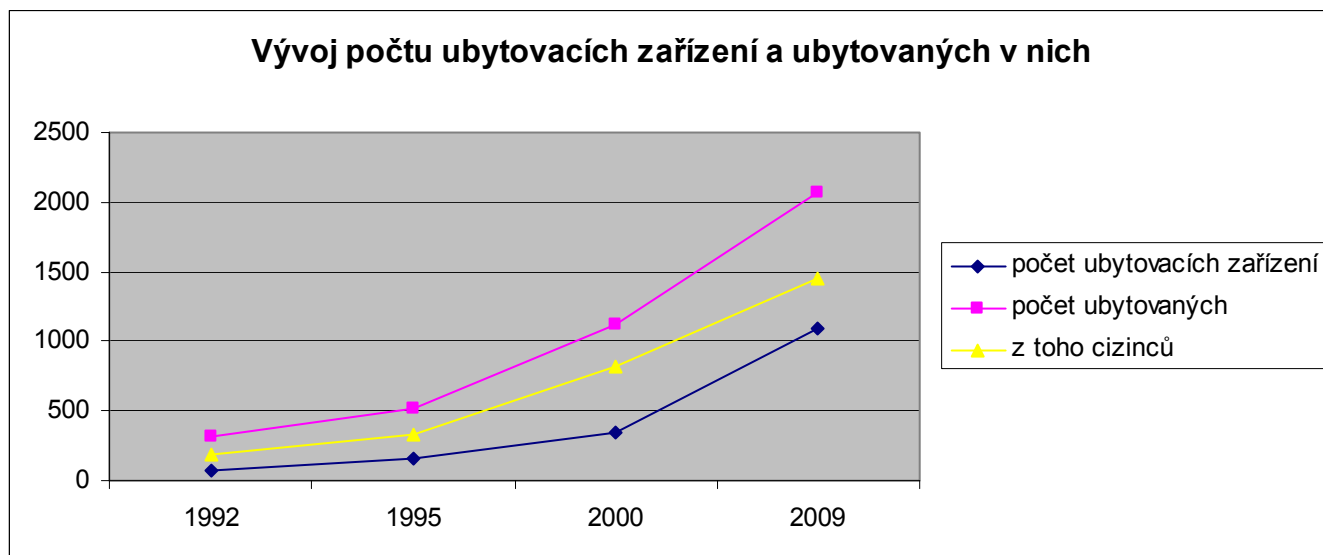
Ubytování v roce

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
2010												
Celé Estonsko												
Ubytovacích zařízení v provozu	750	750	743	769	895	1 023
Počet pokojů	16 671	16 384	16 267	16 983	18 204	19 591
Počet lůžek	36 582	35 745	35 526	37 140	40 530	44 925
Obsazenost pokojů v %	29	31	32	38	42	45
Obsazenost lůžek v %	23	24	25	30	32	35
Průměrná cena pokoje v EEK	401	396	400	425	433	421						

Diskuse

Z tabulek je zřejmý nárůst počtu jak ubytovacích zařízení, tak i ubytovaných v nich. Po roce 2000 se zvětšuje podíl ubytovaných cizinců. Patrný je rozdíl mezi hlavním městem a ostatními středisky. I mezi nimi jsou

podstatné diference. Pokud sledujeme počty cizinců přijíždějících do Estonska, jde jednak o Finy, kteří přijíždějí za nákupy. Dále ti, kteří přijeli za rekreačním nebo poznávacím pobytem ať sami nebo prostřednictvím cestovních kanceláří.

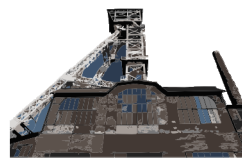
V roce 2009 překročilo hranice Estonska 7,153 milionu lidí. Z toho Finů jako výletníci 969 tisíc (nákupy - 84% nakupuje alkohol, 55% jídlo, 40% ošacení, 10% hračky, služby jsou oproti jižnímu Finsku levnější, např. lékařské, kosmetika, kultura, knihy), 2,297 jako turisté (hlavně důchodci, až 1/2). Rusů 2,398 milionu, (1,245) zde je problém SV oblasti, hlavně okolí města Narva na

ruských hranicích (přechod do Ivangorodu). Švédů 427 (166) tisíc, Lotyšů 529 (515) zase problém hranic. Z ostatních návštěvníků Estonska naprostá většina zůstává déle než jeden den.

Z dat Statistického úřadu vyplývá i fakt, že se v cestovním ruchu projevuje krize a cizinců přijíždí od

XXII SJEZD ČESKÉ GEOGRAFICKÉ SPOLEČNOSTI OSTRAVA 2010

roku 2008 méně. Je to patrné i v obsazenosti hotelů a ubytoven. V současnosti jsou i ceny rozdílné. V hlavních centrech se cena ubytování pohybuje průměrně mezi 600 až 700 EEK, v místech s menším zájmem 200 až 300EEK za noc.

Výhodou země je i její poloha a tím i možnost návštěvy nedalekých Helsinek (a celého jižního pobřeží) nebo ruského Petrohradu.

Závěr

Příspěvek přináší několik příkladů přírodních předpokladů i předpokladů kulturně historických pro cestovní ruch Estonska. Jsou uvedena čísla statistického úřadu o vývoji vybavenosti, obsazenosti ubytovacích zařízení a počty návštěvníků ze zahraničí. Diskuse uvádí

některé podrobnosti k přechodům hranice. Lze se domnívat dle ohlasů např. cestovních kanceláří, že Estonsko je lákavá země, že disponuje řadou atraktivit, které jsou pro cizince přitažlivé a i služby jsou na takové úrovni, že je náročný zákazník akceptuje. Z vývoje cestovního ruchu za posledních 15 let lze usoudit, že zájem o Estonsko je díky přírodním, kulturně historickým i realizačním předpokladům velký a do budoucna ještě potrvá. V porovnání tří Pobaltských republik by Estonsko zaujalo první místo. Na tuto skutečnost reaguje i poptávka cestovních kanceláří pro nastávající sezónu.

Použité zdroje:

Statické údaje převzaty z www.stat.ee

Adresa autora:

Ivan Farský
katedra geografie PřF UJEP v Ústí nad Labem
České mládeže 8
400 96 Ústí nad Labem
ivan.farsky@ujep.cz